

Datum 2014-01-27	Dnr Dnr: 1850-11	Mottagare Miljödepartementet
Handläggare Catarina Hedar	Direkt +46106986784	Regeringskansliet
Avdelningen för Havs- och vattenförvaltning		103 33 Stockholm
Enheten för havsplanering och maritima frågor		
catarina.hedar@havochovatten.se		

Redovisning av uppdrag avseende 2013:

Havs och vattenmyndighetens medverkan i genomförandet av EU:s Strategi för Östersjöregionen och dess handlingsplan (M2011/3268/Nm)

Regeringen har gett ett uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten (HaV) att aktivt genomföra EU:s strategi för Östersjöregionen. Följande redovisning har en struktur som bygger på Tillväxtverkets frågemall till myndigheter med regeringsuppdrag inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen. *Frågorna från Tillväxtverket är kursivt markerade i redovisningen.*

I år är frågorna inriktade så att en analys görs av hur HaV tar tillvara på projekten och nätverkens resultat och hur detta kan implementeras i verksamheten framöver. Samt en bedömning av åtgärderna kopplade mot strategins mål. HaV vill sammanfattningsvis framföra:

- HaV vill se tydligare möjligheter och samverkan mellan innovation- och miljöteknikarbete och "Save the Sea" området. Detta utifrån att målen inom "Save the Sea" är svåra att nå med dagens insatstyper.
- HaV bedömer att finansieringsmöjligheter för genomförande av projekt behöver utvecklas. Det gäller främst modeller för effektiv och förutsägbar svensk medfinansiering av EU-program projekt. HaV medverkar gärna i en utveckling av instrument inom området Save the Sea.
- HaV ser god nytta av EU:s Östersjöstrategi i genomförande av sitt nationella uppdrag inom framförallt områden som är beroende av såväl internationella samarbeten som tvärsektoriella kontakter, som t.ex. havsplanering.
- HaV bedömer att ökad samordning gällande statliga initiativ, som särskilda satsningar gällande bilaterala program, satsningar inom miljöteknik mm kan samordnas tydligare med genomförandet av EU:s Östersjöstrategi för att ge större resultat och effekt av såväl myndighetens uppdrag som den nationella nyttan.

- HaV ser gärna en starkare nationell målstyrning inom respektive mål, i det här fallet "Save the Sea".

A. Myndighetens interna arbete

1. *Har din myndighet dragit nytta av Östersjöstrategin inom ett eller flera av era verksamhetsområden?*
 - a. *Om ja, på vilket/vilka sätt (samarbete som bidrar till egna mål, projektresultat som omhändertagits, utveckling av fler delar av verksamheten etc.)*

HaV har dragit nytta av Östersjöstrategin inom ett flertal verksamhetsområden. HaVs övergripande målsättning är att synliggöra, effektivisera och skapa sammanhang i arbetet med åtgärder för en bra havs- och vattenmiljö. Detta i samförstånd med målsättningen "Save the Sea" i Östersjöstrategin. HaV ansvarar för anslag 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljön. Anslaget används till insatser för att förbättra, bevara och skydda havs- och vattenmiljöer. Insatserna har i sin tur bidragit i åtaganden i EU:s strategi för Östersjöregionen. Ett exempel är utbetalning från anslaget till Sjöfartsverkets pågående arbete med en nationell djupdatabas. Databasen har en stor betydelse i havsplaneringen som ingår under HA Spatial Planning i Östersjöstrategins handlingsplan. Ett annat exempel är bidrag ur anslaget till Baltic Nest Institute vid Stockholms Universitet för fortsatt utveckling av modellunderlag till stöd för beslut om åtgärder mot övergödning av Östersjön i det internationella arbetet med att restaurera Östersjön. Ett viktigt område för myndigheten är sektors samverkan och pådrivande arbete, nationellt och internationellt för att leda, samordna och ansvara för ett samlat svenskt genomförande av HELCOMS aktionsplan för Östersjön (BSAP) liksom åtgärdsarbete relaterat till miljömålen, Östersjöstrategin, vattendirektivet och havs-miljödirektivet. EU:s Strategi för Östersjöregionen bidrar också till HaVs verksamhet med att påverka sjöfarten att utveckla sitt miljöarbete.

EU:s Strategi för Östersjöregionen har varit till nytta i arbetet med havsplanering. HaV har i regleringsbrevet för 2013 ett uppdrag att förbereda kommande statlig havsplanering. I detta arbete sker en kontinuerlig dialog med internationella intressenter och samarbete över länder. Flaggskeppsprojektet PartiSEApate är ett viktigt verktyg i detta.

Ett viktigt arbete som HaV tillsammans med bland annat MSB (Myndigheten för samhällskydd och beredskap) gör är att ta fram Sveriges strategi för oljeskadeskydd. Arbetet består i att ta fram en strategi för att gemensamt kunna planera, genomföra och följa upp vad som görs inom området oljeskadeskydd, från lokal till central nivå. Till oljestrategin

kommer även en handlingsplan att kopplas. Oljestrategin är viktig som underlag för lokal, regional och central planering av vår gemensamma resurs havet.

HaV har under 2013 varit delaktig i forskningsprogrammet BONUS med utlysningar riktade mot Östersjöns ekosystem såväl som innovationer för Östersjön. HaV är en av de svenska finansiärerna för BONUS. HaV har också varit aktivt i de NV-gemensamma miljöforskningsutlysningarna som har riktats åt det marina hållet med bäring på Östersjön.

b. Om ja, vilket är det främsta mervärde eller effekt som skapats? Utveckla gärna.

Det främsta mervärdet och effekten är samsyn och koordinering. Det har varit en hjälp i att utveckla samarbete med andra myndigheter. Idag är HaV nationell kontakt för prioriteringsområde 1 – övergödning, samt för prioriteringsområde 2 – Biologisk mångfald.

När det gäller havsplanering så bidrar det internationella arbetet till såväl samordning med Sveriges grannländer som metodutveckling och underlag för svensk havsplanering. Intresset för havsplanering är stort och HaV har kommunicerat havsplanering i många fora och sammanhang. Under året har myndighetens nätverk för frågor kopplade till havsplanering vidareutvecklats genom omfattande kontakter med andra svenska myndigheter och organisationer samt genom deltagande på olika nivåer i det internationella samarbetet.

2. Vilka externa nätverk eller samarbeten har varit viktigast för att myndigheten kunnat dra nytta av Östersjöstrategin? (myndighetsnätverk, projektnätverk, nordiskt samarbete, nordisk-baltiskt, svenska aktörer, organisationer, EU, etc.). Utveckla gärna.

Myndighetsnätverket bidrar till samarbete, en god kontaktpunkt. HaV har haft en del nytta av projektnätverket, till exempel i Baltseaplan,

Det internationella samarbetet har utvecklats, till exempel har HaV flera kontaktpunkter med Maritime Institute in Gdansk. Nätverksbyggandet är en kontinuerlig process.

HaV har deltagit i de arbetsgrupper som arbetar med havsplanering inom ramen för de regionala havskonventionerna (HELCOM och OSPAR) och Nordiska ministerrådet samt som partner i de EU-finansierade

gränsöverskridande Interreg-projekten Hav möter land (Västerhavet) och PartiSEApate (Östersjön). Inom ramen för PartiSEApate tog HaV fram en rapport med intressentanalys och förslag till hur intressenter kan involveras i den svenska havsplaneringen. Det internationella arbetet bidrar till såväl samordning med Sveriges grannländer som metodutveckling och underlag för svensk havsplanering.

HaV sitter även med i styrgruppen för Nordiska ministerrådets arbetsgrupp HAV (ej att förväxlas med HaV). Arbetsgruppen HAV har genom forskningsmedel under 2013 finansierat Workshopen "Valuation of Marine and Coastal Ecosystem Services in the Baltic Sea" vilken organiserades av Stockholm Resilience Center i samarbete med Helcom. Vidare har HAV finansierat en workshop om tillståndet för sjöfågel i Östersjön rapporten är under slutförande. HAV har också finansierat arbetet med att Helcoms arbete att aktivera ett nätverk av experter som arbetar med förvaltning av skyddade områden i Östersjön. Nordiska ministerrådets arbetsgrupp, HAV, godkände vid sitt arbetsgruppsmöte två projekt som direkt berör Östersjön; MARECOS-Marina ekosystemtjänster i Östersjön och möjligheter för värdesättning och projektet Evaluering och val av testmetoder för värdering av förorenade sediment i Östersjön.

HaV är en av ledamöterna i Steering Committee för PA Clean Ship sedan hösten 2013 när kommittén bildades. Mervärdet för HaV har varit nätverken och att vi själva haft en möjlighet att lyfta fram de projekt och frågor som vi anser är viktiga. Steering Committees roll kommer att vara att hjälpa PA koordinatören att hitta nya projekt och/eller prioritera bland projekt som ansöker om att få flaggskeppsstatus, vilket naturligtvis innebär en möjlighet att vara med och påverka.

3. *Vilken är den viktigaste faktorn att förbättra för att myndigheten ska kunna dra bättre nytta av Östersjöstrategin? Utveckla gärna.*

Östersjöstrategin har delvis, hjälpt till att utveckla myndighetens internationella arbete. Det är ett flertal strategier och satsningar igång relaterade mer eller mindre till Östersjön. HaV ser gärna mer koordinering med andra satsningar från regeringskansliet, till exempel miljöteknikstrategin och även det bilaterala miljö- och klimatarbetet, där HaV som enda myndighet lade ett fokus på ett Östersjöländ.

Ett samarbete med Vinnova har påbörjats, och det har öppnats upp för en koordinering mellan HaV och Vinnova inom maritima frågor.

Det finns embryon till nationella plattformar när det gäller miljö och tillväxt från flera aktörer. De samarbetsprojekt och plattformar som håller på att byggas i Sverige är bland annat ÖI- Östersjöinitiativet. Ett samarbete mellan ett flertal kommuner, forskare och myndigheter

<http://www.ostersjoinitiativet.se/> HaV har delfinansierat initiativet. En annan plattform som också har ett fokus mot bland annat östersjöregionen och som är under uppbyggnad är Blue Growth Sweden. Det är en svensk påverkansplattform mot EU-programmet Horisont 2020. Vinnova finansierar påverkansplattformar för olika styrkeområden i Sverige.

Östersjöstrategin har en viktig roll att spela när det gäller byggandet av den kommande maritima strategin. Redan idag används Östersjöstrategin i processen för de maritima näringarna när de sätter agendan framöver, se ”Background paper for Maritime Stakeholder Conference, a study on blue Growth, Maritime Policy and EU Strategy for the Baltic Sea Region”, se bilaga 1.

B. Deltagande i samarbetsprojekt

1. *Vilka pågående projekt deltar ni i som bidrar till Östersjöstrategins mål?*

MARLIN

MARLIN – Baltic Marine Litter, finansieras av Central Baltic Interreg IV A program 2007-2013. Håll Sverige Rent är lead partner och deras egenfinansiering i projektet finansieras av HaV som har tagit över projektet från NV. Övriga partners i projektet är FEE Latvia, Keep Estonian Tidy och Keep the Archipelago Tidy från Finland. www.projectmarlin.eu

Fishing for litter

År 2011 startade KIMO Baltic Sea och Håll Sverige Rent projektet Fishing for litter i Östersjön. Under 2012 har det även utökats till att omfatta Västerhavet. I projektet samlar yrkesfiskarna in allt skräp som de får upp i fiskeredskapen vid sitt ordinarie fiske. Skräpet läggs i stora plastsäckar och lämnas i hamn, där mäts, vägs och dokumenteras det för att sedan omhändertas. Syftet med projektet är inte främst att städa haven, utan att sprida kunskap om problemet och bidra till förändrade attityder och beteenden. HaV är finansiär av projektet och har tagit över projektet från

NV. Fishing for litter drivs även sedan flera år av KIMO i Skottland, England, Belgien och Holland.

Fishing for litter, finansieras av HaV. Projektet har drivits i regi av KIMO Baltic Sea och Håll Sverige Rent. HaV är finansiär av projektet och har tagit över projektet från NV. www.hsr.se/det-har-gor-vi/hav/fishing-litter

Slutrapportering för FFL ska ske senast 31 mars 2014.

Spökgarn

KIMO Baltic Sea och Håll Sverige Rent har under 2012, med hjälp av yrkesfiskare, genomfört spökgarnsdragningar. Syftet har varit att kartlägga orsaker till förekomsten av spökgarn inom ett begränsat område men också att kommunicera problematiken till organisationer, myndigheter och andra fiskare. HaV är finansiär av projektet och har tagit över projektet från NV.

Spökgarn, finansieras av HaV. Projektet har drivits i regi av KIMO Baltic Sea och Håll Sverige Rent. HaV är finansiär av projektet och har tagit över projektet från NV.

www.hsr.se/sites/default/files/content_media/spokgarnsrapport_20121206.pdf

Kartläggning av hur fiskare och fiskehamnar hanterar uppfiskat skräp

Under 2013 har KIMO Baltic Sea på uppdrag av HaV även undersökt hur fiskare och fiskehamnar hanterar marint skräp med syftet att identifiera eventuella brister och möjliga lösningar för en optimal hantering av marint skräp. HaV är finansiär av projektet. Se bifogad rapport i bilaga 3.

PartiSEApate

PartiSEApate är ett flaggskeppsprojekt inom EU:s Strategi för Östersjön och utgör en del av Horizontal action "Spatial Planning". PartiSEApate står för Multi-level Governance in MSP (Maritime Spatial Planning) throughout the Baltic Sea Region. Information till projektet finns i länken

<http://www.partiseapate.eu/>

Projektet är delfinansierat av Eu regionala Utvecklingsfond, EU Baltic Sea region Programmen 2007-2013. Projektet pågår från juni 2012-september 2014.

BALTFISH

Projektet är ett forum för fisket i Östersjön. Syftet är att utveckla och förbättra samordningen och samarbetet mellan medlemsstaterna. BALTFISH arbetar nära den regionala rådgivande nämnden för Östersjön

(BSAC), Internationella havsforskningsrådet (ICES) och Kommissionen. Alla de 8 medlemsländerna ingår. Projektet startades på svenskt initiativ.

Hav är delaktigt men endast på uppdrag från Landsbyggsdepartementet. HaV är oftast med på tekniska möten (BALTFISH forum) i anslutning till själva BALTFISH High Level Group, där fiskeridirektörerna från departementen deltar. Om så behövs deltar HaV även på direktörmötet vilket har gjorts ett flertal gånger under 2013. Det är inte ett projekt i sig utan ett forum för att förbereda, diskutera och samordna viktiga frågor. BALTFISH är inte avslutat utan samlas på initiativ av ordförandeland (som varierar) när frågor behöver diskuteras. BALTFISH forum och HLG samlas en eller flera ggr per år. På grund av införandet av landskyldigheten i fisket har mötesfrekvensen under 2013 varit hög. HaV har deltagit på möten om kontrollstrategi för Östersjön, där HaV även varit ordförande för ett kontrollmöte under 2013. Andra frågor som diskuterats under året är Kommissionens förslag om TAC (maximalt tillåtna fångskvoter) och kvoter för 2014 samt framtagande av en utkastplan för fisket i Östersjön.

Utkastförbudet eller skyldigheten att landa alla fångster kommer att börja genomföras under 2015 och BALTFISH deltar även i utarbetandet av den utökade kontroll av fångsterna som delvis kommer att utföras med hjälp av kameraövervakning på vissa fiskefartyg. Bland annat behövs ett hanteringssystem utarbetas för hur man ska tillvara på de fångster som landas men som inte får säljas för human konsumtion på en öppen marknad och om hur yrkesfisket ska få ekonomisk ersättning för det extra arbete som det innebär att landa fångster som inte går att sälja.

Länk till projektets hemsida under HELCOM <http://helcom.fi/action-areas/fisheries/management/baltfish>

SUBMARINER – Sustainable Uses of Baltic Marine Resources

I flaggskeppsprojektet *Submariner, Sustainable Uses of Baltic Marine Resource*, har Havs- och vattenmyndigheten en aktiv roll. Submariner ligger under PA Innovation och är ett transnationellt nätverk. Syftet är att intensifiera samarbetet mellan "best users" inom algproduktion, musselodling, vågenergi, blå bioteknik och vindkraft, det vill säga blå tillväxt. Arbetet ska bland annat resultera i rekommendationer till beslutsfattare. Myndigheten har under 2013 varit delaktig i utvecklingen av projektet och är idag co-leader tillsammans med delstaten Schleswig-Holstein och Maritime Institute i Gdansk. Svenska samarbetspartners i projektet är KTH och Trelleborgs kommun. Havs- och vattenmyndigheten är även "action leader" för två av de olika sektionerna, ekosystemtjänster

och havsplaneringsfrågor. Se handlingsplan för Submariner i bilaga 5, samt länk till hemsidan <http://www.submariner-project.eu/>

Olja 2025 – Ett Östersjösamarbete rörande oljeolyckor

HaV har under 2012 initierat och startat upp samverkans projektet Olja 2025. Projektets syfte är att sammanställa och syntetisera resultat från avslutade projekt inom oljeskadeskyddsområdet i Östersjöregionen, så som t.ex. EU-projekten RISK och Baltic MasterII. Projektet finansieras av Svenska Institutet. Samtliga Östersjöländer ingår i planerade aktiviteter som har bestått av workshops på olika teman inom området. Projektet genomförs i samarbete med World Maritime University, Baltic Maritime Science Parc och Region Blekinge. En av förhoppningarna med projektet är att kunna identifiera luckor i kunskap och att framtida projekt framförallt kan syfta till att fylla dessa kunskapsluckor. Det finns också en förhoppning om att sammanställa en ansökan till BONUS-programmet eller annat program för att hitta finansiering till vidare studier och samarbeten inom områden som idag är svaga. Länk till BMSP <http://www.bmsp.se/>

Clean Shipping Index

Clean Shipping Index syftar till att minska sjöfartens miljöpåverkan genom efterfrågan från lastägare av mer miljöanpassade transporter. Indexet Clean shipping ger poäng i fem kategorier, SO_x och partiklar, NO_x, CO₂, kemikalier och vatten och avfall, för alla typer av fartyg. Värdena verifieras av en oberoende tredje part och läggs in i en databas. Lastägare som Volvo, Tetra Laval, Philips och 27 andra stora företag använder sedan databasen vid upphandling av transporttjänster. CSI är det enda indexet i världen med detta helhetsperspektiv och en rad lastägare använder indexet. Clean Shipping Index har nu en global räckvidd med drygt 30 stora internationella godsägare – Clean Shipping nätverket – och cirka 45 rederier från hela världen har lämnat miljöprestanda data om deras fartyg i databasen.

Clean Shipping Project är finansierat av Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Göteborgs Regionförbund, Miljöförvaltningen i Göteborgs stad, Göteborgs Hamn och Havs- och vattenmyndigheten. Dessa ingår tillsammans i en namnägareförening som äger rättigheterna till databasen och som har som huvudsaklig uppgift att kvalitetssäkra konceptet Clean Shipping Index. Ett icke vinstdrivande bolag har bildats av lastägarna. Detta bolag drivs helt av lastägarna själva med ett kansli som leds av en VD. Målsättningen för CSI är att inom ett par år bli en finansiellt självförsörjande organisation med medlemsavgifter som bas.

CSI vill särskilt sprida konceptet med miljöindex inom Östersjöregionen och från och med 2013 har CSI-Östersjön flaggskeppsstatus. I detta projekt har HaV arbetat aktivt med att stödja och utveckla kontakter för att utveckla CSI ytterligare inom Östersjöregionen. Målsättningen är att få med fler lastägare från regionen, med fokus på Polen och Litauen, för att på så sätt få med fler fartyg och redare i databasen. Havs- och vattenmyndigheten är ledande part i projektet och Clean Shipping Index, Gdansk Maritime Institute och Klaipeda University är partners. Arbetet med att få fler medlemmar har gått trögt inom projektet, men det har inneburit ett stort mervärde genom samarbete med Polen och Litauen och det finns förhoppningar om att fler lastägare och redare i Östersjöregionen kommer att ansluta sig på sikt. Ett seminarium planeras i Polen i februari.

CSI deltog med en utställning på Baltic Development Forum i Köpenhamn i oktober samt i Vilnius under Östersjöstrategins årliga möte. Utställningen hade flera besökare och nya lovande kontakter knöts. Projektet finansieras av Svenska Institutet genom "seed funding".

Organisation webbsite: <http://www.cleanshippingindex.com/>

Nyhetsbrev december 2013: <http://www.cleanshippingindex.com/clean-shipment-index-december-newsletter/>

2. Vilka projekt har avslutats sedan förra rapporteringen?

MARLIN

Slutrapportering för MARLIN har skett hösten/vintern 2013, se bilaga 2 för slutrapport

Spökgarn

Slutrapportering för spökgarn har skett, se länk till rapporten

www.hsr.se/sites/default/files/content_media/spokgarnsrapport_20121206.pdf

Kartläggning av hur fiskare och fiskehamnar hanterar uppfiskat skräp

Undersökningen "Hantering av uppfiskat marint skräp" rapporterades i december 2013, se bifogad rapport i bilaga 3. Workshop hålls i slutet på januari 2014.

Säkerställande av ett hållbart fiske av lax i Östersjön

HaV har varit flaggskeppsledare för projektet. Det är en viktig del i EU:s kommande långsiktiga förvaltningsplan för östersjöaxen som fortfarande håller på att förhandlas mellan parlamentet och rådet. De

rekommendationer som gjorts innebär framförallt att utsättning av odlas lax på sikt bör upphöra och enbart förstärkningsutsättningar för att bygga upp svaga vilda laxstammar bör tillåtas. Dessutom förslås att mer genetiskt inriktad forskning måste genomföras för att följa upp hur de genetiskt unika vilda laxstammarna har påverkats samt att EU bör införa regler för hur dessa utsättningar ska genomföras för att inte leda till någon negativ genetisk påverkan på de laxstammar som kommer att omfattas av EU:s förvaltningsplan. Se rapporten ”Compromising Baltic Salmon genetic diversity i bilaga 6.

BALTFIMPA

Det primära syftet med projektet var att hjälpa HELCOM *Contracting Parties* att leva upp till åtagandet att nå upp till bevarandemålen i marina skyddade områden (MPAs) i Östersjön, genom att ta fram riktlinjer för hur reglering av fiske kan ske i dessa områden. Projektet drivs av HELCOMs medlemsstater och HELCOM sekretariatet. Länk till vidare information:

<http://helcom.fi/helcom-at-work/projects/baltfimpa>

Projektet har fått ekonomiskt stöd genom EU:s Strategi för Östersjöregionen, PA 2 och inledningsfasen är gjord. Sverige ansökte tillsammans med Finland och Polen om s.k. Life+ pengar från EU för att genomföra sina delar av projektet. Ansökan gjordes under hösten 2012 och avsågs. Projektet är avställt i avvaktan på finansiering. Vad HaV vet så sker ingen sådan finansieringsaktivitet för tillfället. Information om resultatet finns under:

<http://helcom.fi/helcom-at-work/projects/baltfimpa/generic-tool/>

Själva The Generic Tool finns dock inte tillgängligt, utan enbart ett bakgrundsdokument till detta. I HELCOMs ministerdeklaration är en fortsättning av BALTFIMPA inskriven. Hur planerna för genomförande ser ut, vet vi inte i dagsläget.

Olja 2020 – Ett Östersjösamarbete rörande oljeolyckor

Slutrapporten har färdigställts under januari 2014 och projektet kommer att slutrapporteras under våren 2014, se rapport i bilaga 4. Länk till BMSP

<http://www.bmsp.se/>

PLANFISH - linking food web dynamics to fisheries in the Baltic Sea.

Ett forskningsprojekt som finansierats av HaV. Projektet syftade till "att i ett avgränsat kustområde genomföra försöksinsatser med

skarpsillsutfiskning med syftet att undersöka om metoden kan bidra till att återskapa ekologisk jämvikt i Östersjöns havsmiljö". Projektet bottenar i ett regeringsuppdrag till dåvarande Fiskeriverket och Naturvårdsverket och som fördes över till HaV då myndigheten bildades.

I slutet av 2013 lämnade HaV in slutrapporten till regeringen.

Under sju år har det så kallade "Skarpsillsprojektet" undersökt hur bestånden av rovfisk som torsk, abborre och gädda i Östersjön kan bevaras samt vilka effekter detta skulle ha på resten av ekosystemet.

Projektet har gett ny och viktig kunskap om relationerna mellan rovfiskar, bytesfiskar och andra delar av ekosystemet. Resultaten kan utgöra grunden för en ekosystembaserad förvaltning av fiskbestånden, vilket är nödvändigt om vi ska kunna nå de svenska miljömålen och målen inom EU:s gemensamma fiskeripolitik.

Resultaten visar att det är möjligt att med fiske på planktonätande fisk påverka både planktonätande fisk och djur- och växtplankton. Reduktion av skarpsill kan vara en metod för att stärka torskbeståndet men endast i områden där det är gott om skarpsill, inte i områden där tillgången är låg eller där stor torsk visar tydliga tecken på svält.

Projektet visar också att kustnära rovfiskar som abborre och gädda påverkas negativt av ökande mängder spigg. Avsaknad av rovfisk kan ge effekter nedåt i näringskedjan, med en ökad mängd trådalger som resultat.

Resultaten från projektet har tidigare bland annat publicerats i två delrapporter till regeringen, 24 vetenskapliga artiklar, ett tiotal populärvetenskapliga artiklar, resulterat i en doktorsavhandling och en masteruppsats. De har också presenterats på ett stort antal internationella möten och konferenser.

En viktig del av projektet har varit att ta fram nya födovävsmodeller som ger bättre förståelse för hur olika arter påverkar varandra under olika stadier i livet. Resultaten har också bidragit till vetenskapliga underlag för fiskförvaltningen i Östersjön inom ramen för Internationella havsforskningsrådet, ICES, Helsingforskommissionens (HELCOM) och EU:s arbete.

Länk till mer information från HaV: <https://www.havochvatten.se/om-oss/press-och-media/visa-nyheter/visa-pressrelease.html?url=-290745163%2Fpressrelease%2Fview%2F947183>

Länk till mer information från SLU Aqua: <http://www.slu.se/sv/institutioner/akvatiska-resurser/forskning/plan-fish/>

3. *Analys:*
- a. *Hur bedömer ni sannolikheten är att resultaten från de projekt ni redovisat kommer att tillämpas? Utveckla gärna.*

MARLIN

God sannolikhet att resultaten kommer att tillvaratas och att framtagna metoder och databas kommer att användas i det fortsatta arbetet med att utveckla en indikator för strandskräp i Östersjön (för deskriptor 10 inom arbetet med Havsmiljödirektivet).

Spökgarn

Gällande spökgarn finns det en god sannolikhet att resultaten och slutsatserna kommer att tillvaratas. Dels kan rapporten användas för att sprida kunskap om problemet till berörda aktörer såsom myndigheter, fiskerinäringen och andra, dels pekar den på orsaker till problemet. Rapporten pekar på önskvärda åtgärder, exempelvis kommer HaV under året att informera fiskarna om den rapporteringsskyldighet som föreligger.

Kartläggning av hur fiskare och fiskehamnar hanterar uppfiskat skräp

Också gällande undersökningen ”Hantering av uppfiskat marint skräp” finns det en god sannolikhet att resultaten och slutsatserna kommer att tillvaratas, exempelvis har Transportstyrelsen redan i samband med undersökningen tagit fram ett informationsblad om vilka krav som ställs på avfallsmottagning i fiskehamnar.

BALTFIMPA

I länken <http://helcom.fi/helcom-at-work/projects/baltfimpa/generic-tool/> finns resultatet från Baltfimpa och att det kan ses som ett slags resultat från projektet. Sannolikheten att resultaten tillämpas är för närvarande tveksam troligtvis på grund av att förankringen av projektet i medlemsländerna kan vara låg.

I årets regleringsbrev har dock HaV ett uppdrag om att titta just på fiskefrågan i marina skyddade områden så arbetet fortsätter, dock inte i projektform.

PartiSEApate

Projektet har fokus på att leverera rekommendationer kring hur man ska bedriva intressent- och aktörssamverkan samt multi governance frågor inom havsplanering, som bygger på testade metoder. Leverans ska ske till VASABs ministermöte hösten 2014. Under 2013 har HaV arrangerat ett partnerskapsmöte och deltagit i ett antal workshops, 8-10 arrangerade av PartiSEApate, både som deltagare och föredragande.

Erfarenheter och resultat från PartiSEApates aktiviteter under 2013 har redan börjat användas inom respektive projektpartners verksamhet. Detta sker löpande.

Olja 2025

Olja 2025 kommer vara ett viktigt underlag för HaV gällande strategi och inriktning av myndighetens arbete inom oljeskyddsområdet. Underlag från projektet kommer att ingå som del i bestämmande av inriktning i upphandling av konsultstöd, ge inriktning för vilka miljöfrågor i samband med oljeskador som behöver bättre kunskapsunderlag, samt vilka samverkansformer mellan svenska myndigheter som behöver vidare utveckling.

BALTFISH

Sannolikheten för att resultaten från arbetet i BALTFISH kommer att tillämpas är hög. Exempelvis har man i BALTFISH diskuterat och kommit till en gemensam samsyn om kvoterna för 2014, texten till utkastplanen för landningsskyldigheten och en avsiktsförklaring (memorandum of understanding).

Säkerställande av ett hållbart fiske av lax i Östersjön

Projektet har avslutats och de resultat som tagits fram innebär att EU-kommissionen har möjlighet att utarbeta riktlinjer för hur utsättning av lax i Östersjön bör genomföras för att minimera riskerna att de kvarvarande vilda laxstammarna påverkas negativt.

SUBMARINER

Sannolikheten att resultaten från projektet tillämpas är mycket hög. HaV är co-lead i projektet och ser frågorna, bland annat ekosystemansatsen i blå tillväxt som strategiskt viktig.

PLANFISH

Resultaten från PLANFISH har redan haft effekt på t.ex. de vetenskapliga underlagen till arbetet inom ICES, samt på förvaltningen av gädda i kustområdena. Havs- och vattenmyndigheten kommer att använda

projektets resultat och rekommendationer i sitt fortsatta förvaltningsarbete av Östersjön.

b. Vilken är den enskilt viktigaste faktorn för att säkra att projektresultaten tas omhand och tillämpas?

En viktig faktor är att svenska myndigheter tillgodogör sig resultaten och sprider informationen till berörda aktörer samt arbetar för att åtgärda de brister som projekten har uppmärksammat.

Förankringen av projekt i medlemsländer är oerhört viktig för projektens fortlevnad och resultat. Detta går också hand i hand med finanseringen.

MARLIN

Att resultatet får god spridning bland länderna runt Östersjön och att nationella myndigheter till en början går in och stöttar fortsatta mätningar.

Projektet rörande marint skräp:

Att svenska fiskare inom ett år känner till den rapporteringsskyldighet som föreligger gällande förlorade fiskeredskap. Att det inom 3 år finns ett tydligare system och samarbete mellan olika myndigheter och aktörer för hur förlorade fiskeredskap ska hanteras.

Att svenska fiskehamnar inom ett år har kunskap om vilka krav som ställs på dem gällande avfallsmottagning. Att berörda myndigheter, kommuner och andra berörda aktörer tillsammans arbetar för att förbättra avfallsmottagningen där så behövs (3 år).

Sammantaget, att en förbättrad hantering av förlorade fiskeredskap, fartygsgenererat avfall och uppfiskat skräp på sikt ska bidra till minskade mängder marint skräp i våra hav samt att de svenska erfarenheterna kan användas inom det åtgärdsarbete som ska bedrivas inom de internationella miljökonventionerna OSPAR (Nordsjön) och HELCOM (Östersjön).

BALTFIMPA

Säkerställa att om det finns en slutrapport att denna kommer till kännedom och läggs ut på HELCOMs hemsida. Förankring av projektet i medlemsländerna.

PartiSEApate

Den enskilt viktigaste faktorn för tillämpning av resultatet är att lämnade rekommendationer bearbetas och omhändertas inom ramen för VASABS ministermöte samt att arbetet med havsplaneringsfrågor kan fortgå inom HELCOM och VASABs gemensam arbetsgrupp för havsplanering.

BALTFISH

Den nya förordningen om den gemensamma fiskeripolitiken (GFPn) lägger större ansvar på regionalisering där beslut skall tas i samråd. Detta ställer stora krav på medlemsländerna och där har BALTFISH en viktig roll.

PLANFISH

Samarbetet mellan fiskeri- och miljöförvaltningen bör utvecklas och fördjupas. HaV kommer under 2014 i samarbete med SLU Aqua påbörja ett projekt för att utveckla ekosystembaserad fiskförvaltning i ett nationellt förvaltad vatten, förmodligen en av de Stora sjöarna. Projektet syftar till att utveckla formerna för vad ekosystembaserad fiskförvaltning innebär och hur det bör utföras. Parallellt kommer HaV att analysera hur ekosystemperspektivet kan tillämpas i enlighet med den nya Gemensamma Fiskeripolitiken, och verka för att så görs i de vatten Sverige har fiske.

Den åtgärd som anses allra viktigast för att torsken i Östersjön ska kunna återhämta sig är att begränsningar i torskfisket behålls. Fisken påverkar miljön och avsaknad av rovfisk kan orsaka symptom på övergödning. Förvaltningen av fiskbestånden, både i öppna havet och längs kusten, måste ske med hänsyn till fiskbeståndens utbredning och vandringar – en så kallad rumslig förvaltning. De sammantaget bästa åtgärderna för att stärka rovfiskbestånden vid kusten är habitatskydd, fredningsområden samt fångstbegränsningar.

Som stöd för förvaltningen utvecklas inom PLANFISH ett ramverk för riskanalys baserat på resultaten i projektet där hänsyn tas till rådande osäkerheter, och som fokuserar på ekologiska risker till följd av ekosystemeffekter av ett reduktionsfiske (av skarpsill och sill) på torsk. Den fortsatta utvecklingen av detta ramverk kan vara ett betydande stöd för beslutsfattande inom ekosystembaserad fiskförvaltning.

SUBMARINER

Den enskilt viktigaste faktorn är säkerställande av långsiktig finansiering och att Submariner fortsätter vara ett transparent nätverk.

c. Vilka effekter bedömer ni projektresultaten kan leda till om de tillämpas; och inom vilken tidshorisont (1, 3, 5, 10 år)?

MARLIN

Att det till senast 2018 finns en funktionell indikator för strandskräp i Östersjön.

PartiSEApate

Till en vis grad bidrar projektet till att likforma havsplaneringen inom östersjöländerna. Detta sker löpande 0-5 år.

Projektet bidrar också till att stärka kontaktnät, erfarenhetsutbyte och goda arbetsrelationer mellan östersjöländernas havsplaneringsorganisationer, inte minst viktigt då ett eventuellt införande av EU ramdirektiv för havsplanering kommer att påskynda utarbetandet av nationella havsplaner som ska vara framtagna i samverkan med grannländer.

BALTFISH

Ett fungerande förbud mot utkast av fisk och en förvaltning för ett hållbart fiske. Det finns både korta tidshorisonter på 1 år (ex TAC och kvoter) men även effekter på längre sikt (ex framtagande av nya förvaltningsstrategier och implementeringen av landningsskyldigheten).

PLANFISH

Effekterna av projektets resultat, om de tillämpas i fisk- och miljöförvaltningen i Östersjön har en potential att vara mycket betydande, på lite längre sikt (5-10 år).

SUBMARINER

Effekten är att blå tillväxt går från ord till handling. Det finns en hållbar långsiktig tillväxt på 10 års sikt.

C. Övergripande bedömning av insatsområden i handlingsplanen (PA)

a. Bedömer ni åtgärderna ("actions") som relevanta och tillräckliga för att nå strategins mål? Utveckla gärna och ge gärna förslag på tänkbara kompletterande åtgärder.

Målet "Save the Sea" är prioriterat för HaV. Dock är inte PA Innovation kopplat mot detta mål i Action Plan. HaVs bedömning är att PA Innovation har stor potential att bidra med nytänkande, nya metoder och ny teknik för att uppnå Save the Sea. Under PA Innovation ligger bland annat flaggskeppsprojekten BSRStars och Submariner som har stor potential inom havs- och vattenområdet.

PA Nutri viktigaste mål är övergödningen. HaV är nationell kontaktpunkt. I PA Nutri behövs fler projekt inom action: Improving waste water treatment, men också gärna restaureringsprojekt. Nytänkande inom projekt, såsom syresättning av havsbotten med flera är av intresse. Idag saknas projekt inom detta område då det verkligen behövs åtgärder för att komma till rätta med övergödningen i Östersjön.

HaV sitter med i styrgruppen för PA-Hazards. PA-Haz har under 2013 bidragit till en informationskampanj riktad till medborgare runt Östersjön om bland annat miljöfarliga ämnen. PA-HAZ har granskat ett antal projekt som sökt finansiering (seed money) inga beslut om nya projekt tagna.

HA Spatial Planning är viktig för HaV. För att utveckla ett samarbete med myndigheter som ansvarar för havsplanering eller frågor om havet i de länder som gränsar till Sverige till havs arrangerade HaV ett internationellt möte med representanter för myndigheter i Sveriges samtliga grannländer. Mötet handlade om gränsöverskridande frågor och praktiskt samarbete för att underlätta processen med att utarbeta havsplaner i Östersjön.

HaV bedömer ovanstående actions som relevanta för att uppnå strategins mål.

b. Bedömer ni flaggskeppsprojekten som relevanta för att nå strategins mål? Utveckla gärna och indikera gärna tänkbara kompletterande flaggskeppsprojekt.

Ja, flaggskeppsprojekten inom målet ”Save the Sea” uppfattas som relevanta. Flaggskeppsprojektet PartiSEApate fyller ett syfte som sambandsforum och möjliggör konkret samarbete mellan länder.

Det är dock få flaggskeppsprojekt under PA Nutri. Ett fokus i strategin borde vara att skapa fler projekt inom detta område. Miljöutmaningen övergödningen av Östersjön ligger högst i HaVs prioriteringar.

c. Enligt er bedömning, vilka är de tre viktigaste faktorerna för att insatsområdets åtgärder och flaggskeppsprojekt ska kunna genomföras och få effekt?

Finansiering

En viktig faktor är en ökad koppling mot finansiering. Det behöver säkerställas långsiktig finansiering för att projekten ska kunna göra nytta. Projekten adresserar utmaningar som kräver uthållighet och långsiktighet för att åtgärda de stora miljöutmaningarna, till exempelvis övergödningens problematik i Östersjön. Därmed kan i vissa fall det behövas en fortsättning av projekten.

Även en modell för svensk medfinansiering behöver utarbetas. Ett förslag är en modell som liknar den som finns i Finland. HaV är intresserade av att medverka i en utveckling och hantering av ett sådant finansieringsinstrument kopplat till målet ”Save the Sea”.

Programmering av strukturfonderna 2014-2020 i linje med EU:s Strategi för Östersjöregionen är mycket viktig för strategins utveckling.

Ökad samordning mellan statliga initiativ

HaV bedömer att ökad samordning gällande statliga initiativ, som särskilda satsningar gällande bilaterala program, satsningar inom miljöteknik mm kan samordnas tydligare med genomförandet av EU:s Östersjöstrategi för att ge större resultat och effekt av såväl myndighetens uppdrag som den nationella nyttan.

HaV vill se tydligare möjligheter och samverkan mellan innovation- och miljöteknikarbete och ”Save the Sea” området. Detta utifrån att målen inom ”Save the Sea” är svåra att nå med dagens insatstyper.

Internationell plattform för havsplanerare

HaV ser god nytta av EU:s Östersjöstrategi i genomförande av sitt nationella uppdrag inom framförallt områden som är beroende av såväl internationella samarbeten som tvärsektoriella kontakter, som t.ex. havsplanering.

Det är också viktigt att rekommendationer, erfarenheter och slutsatser från genomförda projekt får politisk acceptans och därmed genomslag i den kommande konkreta havsplaneringen i respektive land. HaV ser att de behöver skapas en gemensam vision och utgångspunkt inom östersjöområdet. Östersjöstrategins HA Spatial Planing kan vara en viktig plattform. Detta i sin tur kan utgöra en gemensam syn på miljö och utveckling och som i sin tur kan tjäna som en gemensam utgångspunkt för havsplaneringen i respektive land.

HaV ser ett behov i att det skapas en plattform, förslagsvis inom ramen för HELCOM/VASAB, för konkret arbets- och informationsutbyte mellan havsplanerare inom Östersjöområdet. Ett forum som möjliggör konkret samarbete länderna emellan när nu flera länder övergår från pilot studier till fullskaligt genomförande av legala havsplaner.

Bilagor:

1. Study on Blue Growth, Maritime Policy and EU Strategy for the Baltic Sea Region – Background paper for the Maritime Stakeholder Conference
2. Final Report of Baltic Marine Litter Project MARLIN
3. Hantering av uppfiskat marint skräp
4. Olja 2025 – slutrapport
5. Submariner Roadmap
6. Compromising Baltic Salmon genetic diversity

Kopia till:

Tillväxtverket